

Overstappen op GNU/Linux biedt een alternatief

zou dat ook voor u kunnen gelden?

woensdag 18 februari 2026 - spreker: Michiel Zandbelt

Linux Café Deventer | Repair Café Deventer | LaptopRevive

Inhoud

- Over de spreker Michiel Zandbelt
- Over GNU/Linux en vrije software
- Hoeveel mensen gebruiken GNU/Linux ?
- Voordelen en nadelen van GNU/Linux gebruik
- Interesse? (half-)overstappen of eerst uitproberen
- Hulp: vanavond workshops, maandelijks Linux Café, en via diverse landelijke organisaties

Over de spreker

- Mijn naam: Michiel Zandbelt (*Sallandse roots*)
- Wanneer en waarom begon ik met GNU/Linux
- GNU/Linux in mijn ervaring “toen en nu”
- Wat doe ik zoal thuis met GNU/Linux
- Wat doe ik “buitenshuis” met GNU/Linux
 - NLLGG (www.nllgg.nl)
 - LaptopRevive (www.laptoprevive.nl)
 - Buurtlinux (www.buurtlinux.nl)

Over GNU/Linux

- Wat is GNU/Linux
 - besturingssysteem voor je PC / laptop (en mobiel)
 - net als bijvoorbeeld Microsoft Windows en macOS
 - maar -anders dan deze twee- bestaand uit *vrije* software
- Uitspraak GNU/Linux → [(k)noe linnuks]
- Benaming (waarom GNU er voor) → volgende dia's
- Geschiedenis van GNU/Linux in vogelvlucht

Over GNU/Linux

- Linux is een zogenaamde kernel
 - De kernel vormt het fundament van een besturingssysteem
 - De kernel heeft als primaire taak hardware aan te sturen
 - interne hardware (processor, geheugen, opslagschijf)
 - externe hardware (beeldscherm, toetsenbord, muis, printer)
- maar.....

Over GNU/Linux

- Voor een compleet besturingssysteem is aanvullende software nodig (basis gereedschap), denk hierbij aan:
 - software om te kunnen installeren
 - software om te kunnen beheren
 - software voor het uiteindelijk gebruik
(bv email, browser, office, en een grafische werkomgeving)

Over GNU/Linux

- Wat is GNU/Linux
 - de combinatie van de Linux kernel en GNU basistools
 - daarmee dus een functioneel besturingssysteem
- Hoewel in de praktijk meestal gesproken wordt van “Linux” als het gehele besturingssysteem bedoeld wordt, is Linux strikt genomen alleen het gedeelte dat de hardware aanstuurt en vormt het door het GNU-project bijgedragen deel aan het besturingssysteem de hoofdmoot (circa 85%)

Over GNU/Linux

- Wat is GNU/Linux
 - de combinatie van de Linux kernel en GNU basistools
 - daarmee dus een functioneel besturingssysteem
- Met de bouwstenen kernel + basis gereedschap + aanvullende sets software, bureaublad omgevingen, software-beheer programma's kan een scala aan "smaken" van een compleet vrij besturingssysteem worden gevormd
 - linux distributies.

Over GNU/Linux distributies

- Vele “smaken” van compleet vrij besturingssysteem
→ linux distributies (er zijn er >400.....*de keuze is reuze*)
- Overzicht o.a. op Distrowatch (www.distrowatch.com)
(daar staan nu 411 distributies op verzameld)
- Vaak is een distributie gericht op een specifieke doelgroep
- Maar er zijn ook vele “algemeen gebruik” distributies
- Linux Café Deventer gebruikt Linux Mint

Over GNU/Linux: geschiedenis

- → 1984 start GNU project (Gnu is Not Unix) (GPL)
doel: vrij en compleet **besturingssysteem** lijkend op UNIX realiseren
- 1991 Linus Torvalds presenteert linux kernel (GPL)
doel: vrije software versie van op UNIX gelijkende **kernel** realiseren
- in 1992 GNU-systeem + Linux kernel → **GNU/Linux besturingssysteem**
- oudste bestaande distributies: Slackware en Debian (beiden sinds 1993)
vanaf 1998 betere grafische omgeving, 2004 Ubuntu, 2006 Linux Mint

GNU General Public License (GPL) – wederkerigheid, ieder profijt van verbeteringen

Over vrije software

- Software met de GPL licentie is *vrije* software omdat de GPL de gebruiker van een programma vier vrijheden toekent:
use, study, modify, share
 1. programma voor welk doel dan ook te gebruiken,
 2. de broncode is te bestuderen en aan behoefte aan te passen
 3. het programma is vrij te verspreiden
 4. aangepaste broncode mag verspreid onder zelfde voorwaarden.

Punten 2 en 4 vereisen de beschikbaarheid van de broncode.
Daarom is vrije software tevens open-source software.

Over GNU/Linux: vrije software

- Besturingssysteem GNU/Linux is free open source software:
 - duidt op vrij te gebruiken (free as in speech)
 - ofschoon meestal gratis (free as in beer)
- Veel software voor GNU/Linux is FOSS / FLOSS
Free/Libre
Open
Source
Software

Over GNU/Linux: vrije software

- Besturingssysteem GNU/Linux is free open source software. De extra vrijheid die dat biedt komt o.a. tot uiting in:
 - je kunt GNU/Linux gratis downloaden
 - GNU/Linux mag je kopiëren voor familie, vrienden, kennis
 - GNU/Linux installeren op zoveel apparaten als je wil
 - keuze uit niet één maar scala bureaublad-omgevingen
 - geen licentie/account/ID nodig voor installatie/updates
 - je kan en mag er zelf aan sleutelen en het aanpassen

Hoeveel mensen gebruiken GNU/Linux?

- Op de desktop (PC / laptop) frequentie lang circa 2-3%
- Echter laatste twee jaar verdubbeld: nu al ongeveer 5%
- Windows 11 verhaal kan nog extra zet gaan geven

Maar...op andere wijze beschouwd gebruikt **bijna iedereen** in het dagelijks leven al GNU/Linux...(!)....

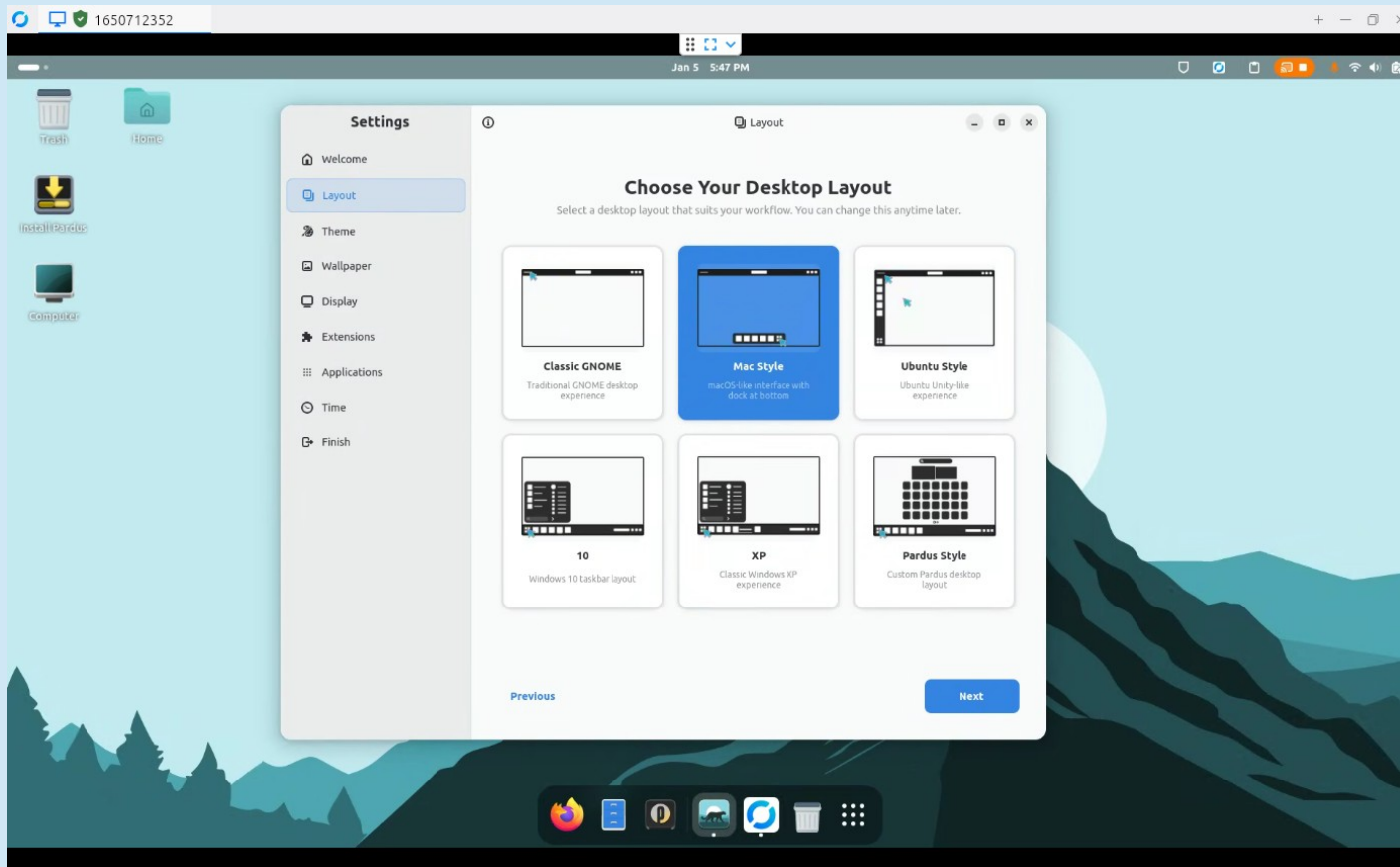
Hoeveel mensen gebruiken GNU/Linux?

- Android, op meeste mobiele apparaten: een GNU/Linux systeem
 - ChromeOS van de Chromebooks ook
 - Alle top 500 supercomputers draaien GNU/Linux
 - Op webserver is GNU/Linux meest gebruikte besturingssysteem
 - Internetmodem/router draait er op, scherm treinstation, wasmachines, de smart TV, satellieten, ISS ruimtestation, New York Stock Exchange etcetc
- dus **bijna iedereen gebruikt** al GNU/Linux...(!)

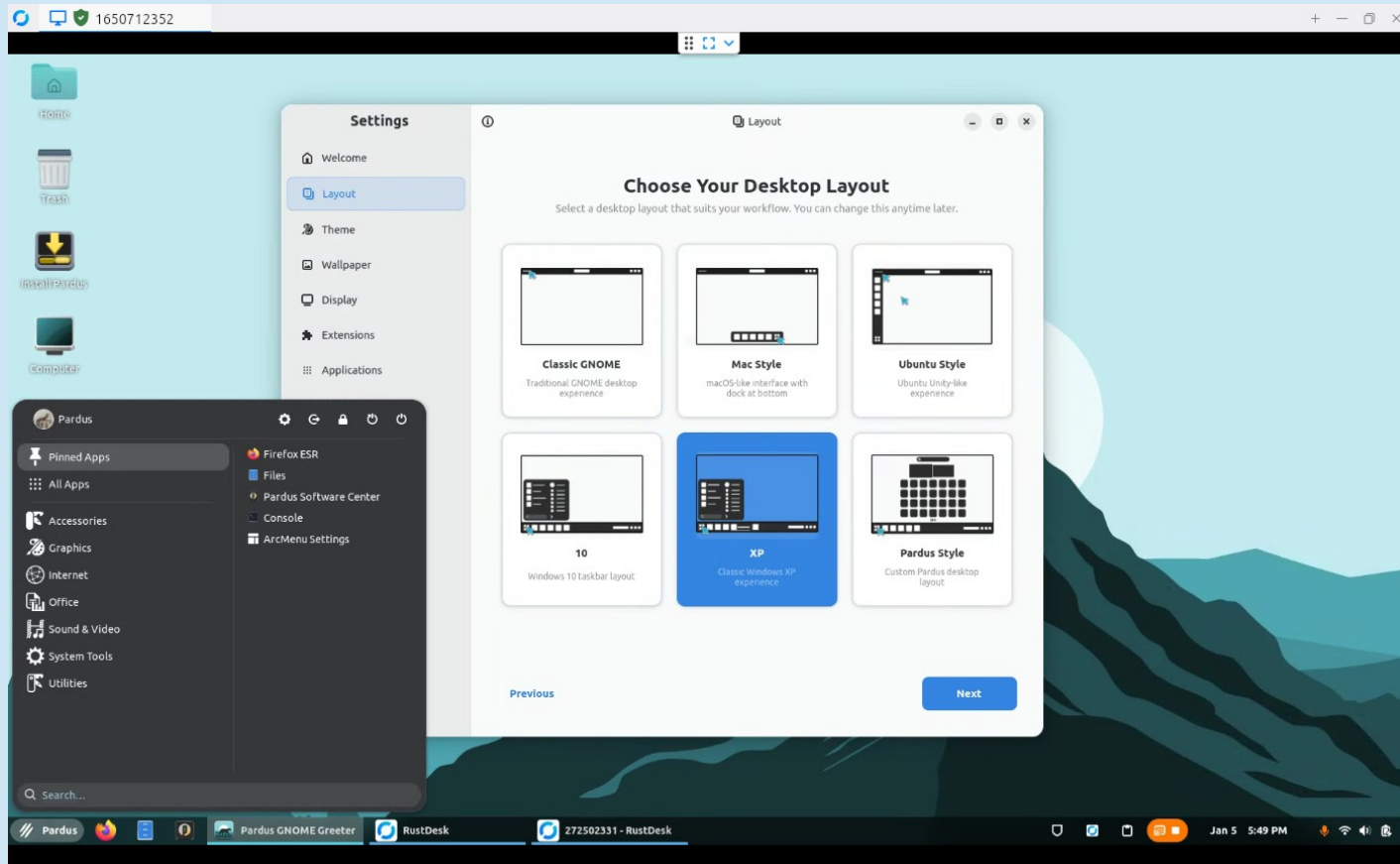
Voordelen van GNU/Linux

- GNU/Linux is **vrije software**
- **Rustige(r)** werkomgeving, **sneller** opstarten en afsluiten, geen storende pop-ups
- Veel **minder dreiging** van virussen of ransomware
- Overstap wordt steeds makkelijker:
 - steeds meer werken in de cloud / dus via de webbrowser
 - steeds meer programma; 's voor meerdere besturingssystemen beschikbaar (multiplatform) → minder wennen
 - uiterlijk kan desgewenst ingericht als in Windows 10/XP of MacOS
 - eindgebruik niet anders en een kwestie van klikken met de muis**

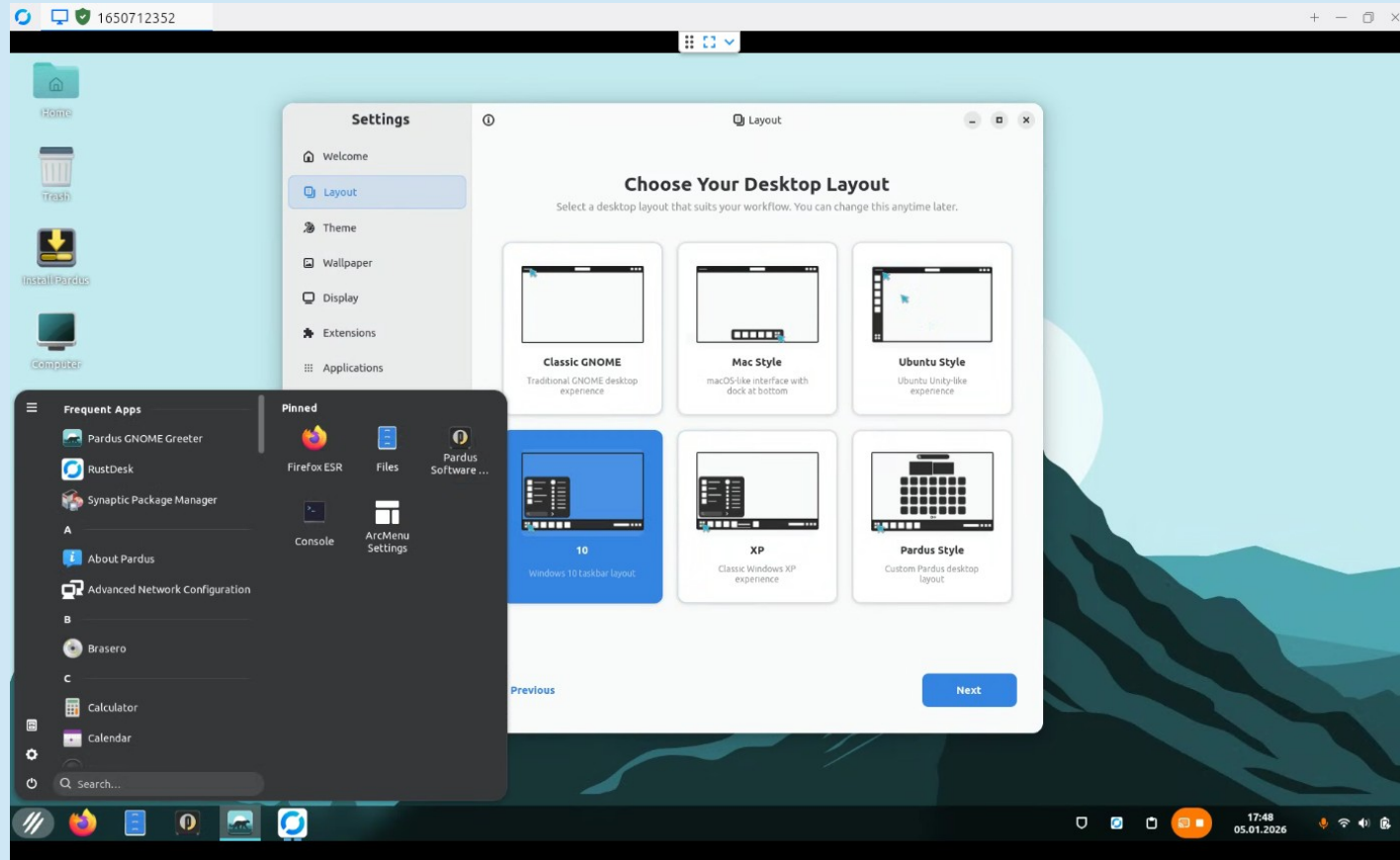
Linux met macOS look

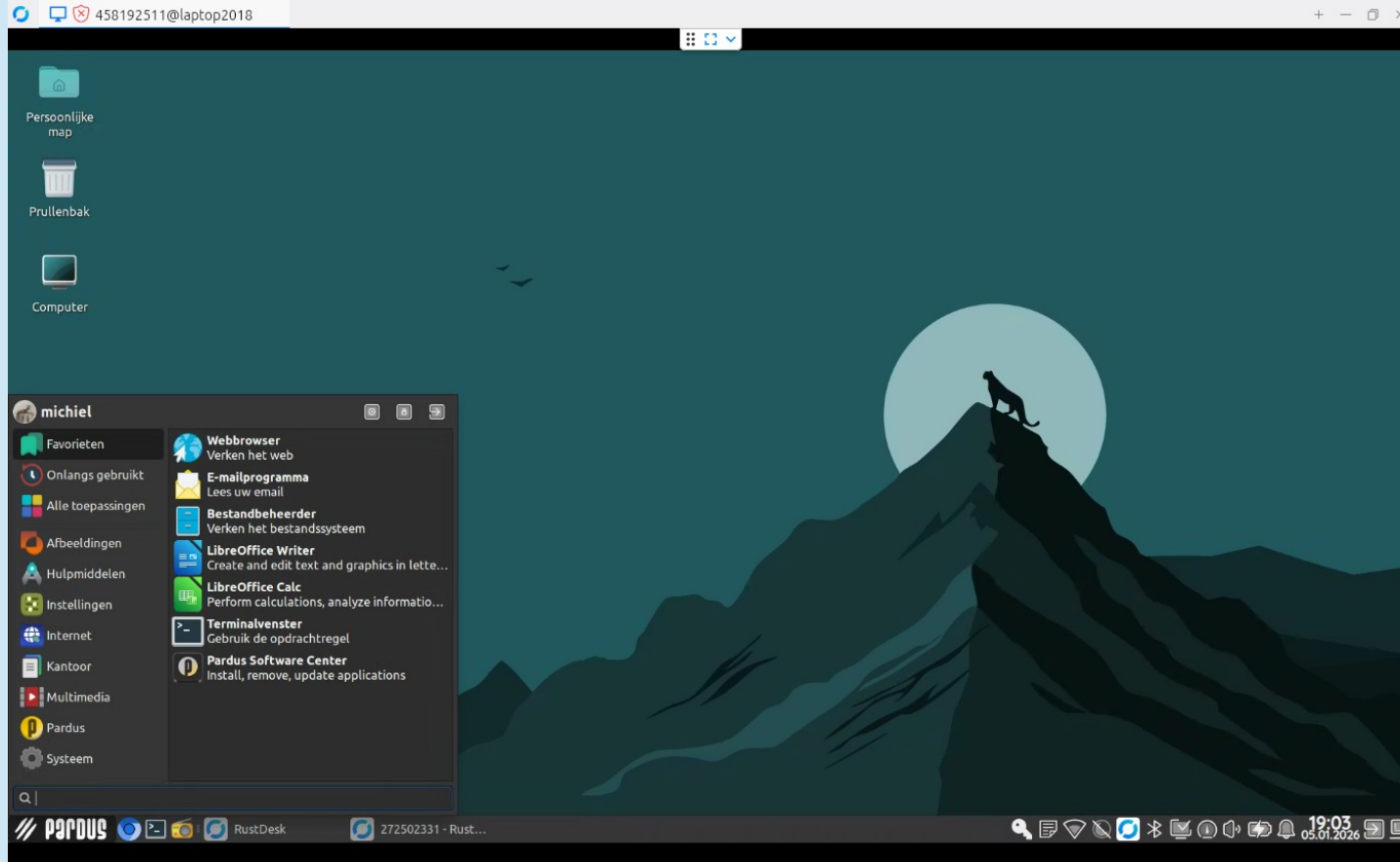
Linux met Windows XP look

Linux met Windows 10 look

Linux met XFCE donker thema

Nadelen van GNU/Linux

- **Installatie soms brug te ver**, je kunt het iemand anders verzoeken, of laptop kopen met GNU/linux voor geïnstalleerd
- **Hardware ondersteuning** steeds beter maar **niet 100%** (bv scanner van multifunctional lastig/soms onmogelijk aan de praat)
Omgekeerd: hardware die niet (meer) werkt met Windows werkt vaak nog prima met linux ! (dat is dus een voordeel)
- Elk voordeel heeft ook zijn nadeel anti-Cruijffiaans gesteld:
veel keuzevrijheid: duizelen /door **bomen bos** niet meer zien
- Iets wennen, maar niet meer of minder dan de overstap naar een nieuwe Windows versie

DigitaalGids Consumentenbond (jan/feb 26)

Linux: voor- en nadelen

- + Werkt snel en ook op oudere computers
- + Gratis
- + Open source
- + Stabiel
- + Privacyvriendelijk
- + Nauwelijks kans op virussen
- + Standaardapps voorgeïnstalleerd (Linux Mint)
- + Onafhankelijk van Big Tech en de VS
- + Geen verplicht account
- + Veel alternatieven voor Windows-software
- + Geen overbodige software en reclame
- + Geen updatekeurslijf
- + Actieve Nederlandse Linux-community voor vragen en hulp
- + Veel games werken ook onder Linux
- Voor niet-technische gebruikers is installatie en probleemoplossing complex
- Niet alle randapparatuur werkt (direct)
- Nieuw systeem vergt enige gewenning
- Niet voor alle software is er een Linux-versie of alternatief
- Slechte desktopintegratie met clouddiensten

Overstappen of eerst uitproberen

Is GNU/Linux iets voor u? Het biedt u een alternatief:

- als U gesteld bent op vrijheid
- uw besturingssysteem geen beveiligingsupdate meer krijgt
- uw computer geïnfecteerd is met een virus
- uw computer oud en niet meer vooruit te branden is
- uw vertrouwen in Microsoft of Apple afgenomen is
- u programma's mist of ze komen met forse prijs / licentie
- u wilt opnieuw installeren maar u bent licentie-code kwijt
- uw computer qua hardware niet geschikt is voor Windows 11

Overstappen of eerst uitproberen

- **Overstappen:** u installeert een GNU/Linux distributie besturingssysteem (of u laat dit voor U installeren)
- **Half-overstappen** (*“dual-boot”*): een GNU/Linux distributie wordt naast uw bestaande besturingssysteem geïnstalleerd. Bij het opstarten kiest u welke op te starten
- **Uitproberen maar (nog even) niet installeren:** u start een tijdelijk GNU/linux systeem op vanaf een *“live”*-USB-stick

Linux Café Deventer: elke maand uw gids

Leren

Stel je vragen over GNU/Linux.

Proberen (zonder installatie)

Met een live-usb-stck (thuis) GNU/Linux uitproberen

Installeren

Installeer GNU/Linux op je laptop

Vrije multi-platform software

Office -suite

(ipv Microsoft 365 of Google Docs)

- **LibreOffice**

- **ONLYOFFICE**

Vrije multi-platform software

Fotobewerking

(ipv Adobe Photoshop, of Lightroom)

- **Darktable**

- **DigiKam**

Vrije multi-platform software

Videobewerking (ipv Adobe Premiere Pro)

- **Kdenlive**

- **OpenShot**

Vrije multi-platform software

Afbeeldingen bewerken (ipv Paint Shop Pro of Paint)

- **GIMP**

- **Krita**

Vrije multi-platform software

Webbrowsers

- **Firefox**
- **Tor**
- **Chromium**
- **Brave**

Vrije multi-platform software

Email programma (+kalenderbeheer)
(ipv Microsoft Outlook)

- **Thunderbird**

Desktop Publishing
(ipv Adobe InDesign, QuarkXPress)

- **Scribus**

Vrije multi-platform software

Enzovoorts multiplatform oplossingen voor o.a.

- **Wachtwoordbeheer (BitWarden, ProtonPass, KeePass)**
- **Video en audio afspelen (VLC)**
- **Geluidsbewerking (Audacity)**
- **Notities opnemen (Joplin)**
- **E-books lezen (Calibre)**
- **Videostreaming (OBS Studio)**

Bronvermelding van deze presentatie

- Veel uit eigen gebruikerservaring (>20 jaar)
- Veel informatie over GNU/Linux is mede o.b.v. website van Linux Presentation Day Rotterdam
<https://www.reuf.nl/lpd/home.html>
- Ook is gebruik gemaakt van de toegankelijke presentaties van de website van Michael Boelen (aanrader!)
<https://linux.vooreenbeginner.nl/>

Websites

- Nederlandse Linux Gebruikersgroep NLLGG
<https://www.nllgg.nl>
- HCC Linux gebruikersgroep
<https://linux.hcc.nl>
- Linux Café Deventer
<https://linuxcafe-deventer.nl>
- Linux voor een beginner
<https://linux.vooreenbeginner.nl>

VRAGEN ?